

יום חמישי, 15/6/2017

מפגש רשת השותפים - מתקדמים בדרך 5פי2

נושא מתחם החשיבה: מהן הסוגיות המרכזיות בקידום הוראה איכותית בפריפריה?

תוצרי הדיון

עקרונות פעולה לקידום הוראה איכותית בפריפריה:

1. לשבור את הפרדיגמה שהאיכותי יבוא מבחוץ ולהצמיח הון אנושי מקומי:
 - ליווי איכותי, מקצועי ורגשי למורים המובילים ולמנהלים (ראשית מבחוץ ואז גם מקומי)
 - לתעד וללמוד מ- i best practices – mal-practices רלוונטי
 - לקיים תהליכי למידה שיתופיים ומקומיים\אזוריים של המורים
 - להתייחס לכלל האקוסיסטם שהמורה פועל בתוכו
2. לפעול מערכתית ברמת הרשות המקומית:
 - ליצור רצף הוראה איכותית (א-יב)
 - להגדיר מטרות משותפות לכל הגורמים המשפיעים על איכות ההוראה
 - ליצור שיתופי פעולה מקומיים
 - לקבוע יעדים מדידים מתוך תפישה שהשמייים הם הגבול
3. להרחיב את תפיסת הציבור לגבי הערך במקצועות ה-STEM

מה הארגון שלי יכול לעשות אחרת/בנוסף לקידום הסוגיה?

- לשבור את הפרדיגמה גם בקרב הארגון שלנו – אפשר וראוי שהוראה איכותית תתבסס על כוחות מקומיים
- לפתח תכניות הכשרה למנהלי תכניות מצוינות ברשויות המקומיות
- לאתר את הצרכים של המורים בפריפריה, לבנות תכנית הדרכה וליווי מותאמים
- לאתר ולגייס מדריכים לליווי מורים בפריפריה – בדגש על מדריכים מקומיים
- להגביר את עניין הציבור בנושאי המדעים והמתמטיקה
- להקים מאגר מידע פעיל ושיתופי של מערכי שיעור ללמוד מהם (best practice & malpractice)
- ללוות אישית ולהעצים מורים מתחילים בפריפריה, רצוי ע"י מורים מומחים מקומיים (חונכות בית ספרית)
- לעבוד עם כל הקהילה הבית-ספרית כחידת-שינוי (מורים, הורים, תלמידים, מנהלים, נציגי מועצה)

מה רשת השותפים יכולה לעשות לקידום הסוגיה?

- להמשיך חשיבה מבוססת ממצאים במסגרת צוות עבודה (כולל בדיקת תמריצים)
- להמשיך לחבר את משרד החינוך לעקרונות הפעולה
- למסד את התיעוד ולהנגיש למורים את הלמידה של best practice & malpractice
- לכנס מנהלי בתי"ס להעלאת המודעות לעקרונות
- לעזור לרשויות ולבעלויות על בתי"ס להוביל מהלך מערכתית
- לקדם יצירת אקלים / תרבות של "אנחנו יכולים!"

מרחיבים את מעגל המצוינות במתמטיקה, פיסיקה, כימיה וטכנולוגיה

תובנות מרכזיות נוספות שעלו בדיון:

על מנת לזהות את עקרונות הפעולה שיכולים לקדם הוראה איכותית יותר בפריפריה, בחנו מהם החסמים שמקשים על ההתקדמות ולכן מוטב לעקוף או לפרק אותם. בנוסף, בחנו גם את המנופים הפוטנציאליים, כיווני פעולה שיאפשרו להקטין את הכוח הנדרש להסרת החסמים. הרשימה עוד לא מלאה ובהמשך, כדאי יהיה להבחין בחסמים שחיוני לטפל בהם ובמנופים האפקטיביים ביותר. להלן החסמים והמנופים שעלו בדיון:

1. חסמים המקשים על קידום הסוגיה

מורים

- המורים חשופים לאמירה שהוראה בפריפריה פחות איכותית. הדבר מוביל לתחושה חזקה בקרב המורים של חוסר הערכה מהסביבה – האם אני לא מספיק "מוכשר" ואיכותי?
- ישנה בדידות מקצועית של המורה, בגין הפיזור הגיאוגרפי
- חסרים מלווי ומדריכי מורים בפריפריה
- בגיוס צוות הוראה, ההיצע נמוך ואין בחירה או תחרות מדרבנת בתוך הצוות
- מורים צעירים שהגיעו לפריפריה מתוך שליחות, עוזבים כאשר הם בונים משפחה ומחפשים היצע אחר לילדיהם.
- איכות ההוראה בחטיבות הביניים וביסודי מובילות לכך שגם אם מורה בתיכון הוא איכותי, קשה לו לקדם תלמידים שמגיעים עם פערים מהמסגרות הקודמות

תפיסה מנטלית

- רף הציפיות נמוך בכל הרמות (מורים, מנהלים, הורים, תלמידים), תחושת המסוגלות והאמונה ביכולת להצליח בלימודים נמוכה. ממחקרי מכון סאלד נראה שהאקו סיסטם של התלמיד משפיע על מרחב הבחירה שלו - בהינתן חוסר עידוד מהבית, מהקהילה או מאנשי החינוך של ב"ס למקצועות מאתגרים, התלמיד בוחר במקצועות שיהיה לו קל יותר להצליח בהם
- תפישת השינוי נשענת על הנחת הפתרון מבחון, זו תפישה שאינה מציעה כוח של שיפור פנימי מקומי

ברמות הניהול

- התהליכים הניהוליים אינם מספיק מקצועיים ולא מובילים לתכנון מוצלח של מערך השתלמויות ומערך ההוראה.
- ברמת המורה – המורים אינם תופסים את תפקידם כמתכננים
- הרשויות המקומיות מוצפות במגוון גדול של פרויקטים, שאינו מנוהל באופן מערכתי
- המנהיגות המקומית מטרפדת תכניות לטווח ארוך שאינן משיגות תוצאה מהירה

2. מנופים לשינוי

מורים

- פיתוח תחושת הערכה אישית של המורה – אוטונומיה בבית הספר, קבלת ליווי, הכשרה, ועידוד יזמות
- קהילות לומדות מקומיות – יישוביות או אזריות
- לשפר את התכנון שמתבצע ע"י מורים באמצעות לימוד תהליכים של תכנון הערכה ומדידה בהכשרות (הוראה כמקצוע תכנוני) ובאמצעות הליווי
- שימוש בתוכנה ייעודית לתכנון מערכי שיעור, תכניות הוראה ומבחנים באמצעים וירטואליים (הטכניון מקדם, בתמיכה קרן טראמפ)
- הכשרה מקצועית והרבה העצמה – עידוד מוטיבציה ותחושת מסוגלות עצמית

תפיסה מנטלית

- להצמיח הון אנושי מקומי על ידי שילוב של אנשים מבחוץ שיתוגמלו היטב שמטרתם לגדל דור חדש מקומי למנהיגות מקומית,
- להכשיר את ההוראה המקומית באותה האיכות כמו במרכז הארץ
- ניתן ללמוד מרשת פיתוח שכונות מצוקה בארה"ב שעושה מאמץ אדיר לאתר אנשים מדהימים מקומיים ולחזק אותם כך שהם נשארים בקהילה לאורך זמן - התלמידים רואים בהם מודל לחיקוי

ברמות הניהול

- ראשי מועצה לומדים מהצלחות במועצות שדומות להן בבחירת תכניות ודברים ישימים
- חיבור ברמת המקצוע בין חטיבות ותיכונים
- הגדרת יעדים מדידים שמרחיבים את הפוטנציאל ברמה כיתתית, בית ספרית, מקומית
- ייתכן שהדרכה לא צריכה להיות רק למורים ולמערכת, אלא גם למנהיגות המקומית – למידה מהצלחות
- מכיוון שפריפריה חברתית וגיאוגרפית כוללת מגוון רחב של אוכלוסיות, חשוב ללמוד מהצלחות מקומיות בקרב אוכלוסיות דומות – הצלחות שמתכתבות עם תפישת העולם המקומית והגורמים המשמעותיים בחברה המקומית

מנחת המתחם: אושר מרחב

מתעדת: נעם לוי ארז

משתתפים (א-ב):

ארגון	שם המשתתף
משאבי ידע	ד"ר איציק כהן
משרד החינוך	איריס כהנא
משרד החינוך	אירית בן עמי
משרד החינוך	זהר ינאי
משרד החינוך	יהלומית רוזנברג
קרן טראמפ	ד"ר לנה ראב"ד
מכון ויצמן	מיכאל סבין
עיריית ירושלים	מנון הרן
אינטל	מריאנה וקסמן
טכניון	פרופ' ניצה מושיביץ הדר
חותם	ד"ר סלעית רון
משרד החינוך	סמדר זמיר
מכון סאלד	ד"ר עידית מני איקן
מכללה להוראה	ד"ר ענת אבן זהב
דיבייט	קארין לגזיאל
יועצת עצמאית	קרן דביר
משרד החינוך	שושי גרוסמן
החברה למתנ"סים	שלומית סדרס
מטח	פרופ' שרה הרשקוביץ
שערים	שרית חדד
קרן טראמפ	ד"ר תמי אייזנמן חלמיש